СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 50. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 15-го березня 1944. No. 50. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, March 15, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

КАСУЮТЬ ПРОВОЛОКУ У ВОЄННІЙ СЛУЖБІ ДЛЯ ФАХІВЦІВ

ВАШИНГТОН. — Воєнний департамент виготовив уже плян, щоб покінчити продовжування дозволів на відкладання воєнної служби для молодих фахівців у віці від 18 до 21 літ. Цим пляном обняті теж робітники на фармах, які зараховані до кляси фахівців тому, що їх праця була необхідна. Новий розпорядок президента в цій справі появиться скоро. Розпорядок управильнить побір наймолодших хлопців і на його підставі буде покликаний відразу близько міліон свіжих сил. Коли приняти, що половина з нових поборових буде відкинена лікарями, то всетаки армія дістане сотки тисяч свіжих вояків. Таксамо й на будуче хлопці, що покінчили 18. літ життя, а не перейшли 22, не будуть діставати права до відложення служби, хочби належали до фахівців. Лише малий відсоток фахівців у виробі радарів та деяких хемікалій будуть мати дозвіл на відложення служби.

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ТЕЖ ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ДОБРОБУТ НАЦІЇ.

БОСТОН (Масачусетс). — Робітництво, зорганізоване в юніях, є теж відповідальне за добробут краю, а не лише управителі й власники підприємств — таку думку висловив предсідник Торговельної Палати Злучених Держав Ерик А. Джанстон, що прибув сюди на святкування Дня Основників Гарвардського Університету. Він доводив таке: До 1930. р. загально йшла критика проти управителів підприємств за всякі недомагання у продукції та в наладнанню відносин між капіталом і працею. Тепер негодування звертається в більшій частині проти юній за різні недостачі. Одначе не можна змести з лиця землі ні юній ні управителів і тому обі сторони мусять прийти до згоди в справі продукції-виводив Джанстон.

КОНҐРЕСМЕН ПРИПИСУЄ КОМУНІСТАМ НАПРЯМ „ДЖАБОВОЇ" ПОЛІТИКИ.

ВАШИНГТОН. — Конґресмен Клер Е. Гофман, республиканець з Мишиґен, заявив, що провідники Конґресу Промислових Орґанізацій (СІО) і комуністи є відповідальні за політику при обсаджуванню федеральних становищ. Вони, на спілку з радіокоментаторами в роді Волтера Винчела й Дру Пірсона безупинно переводять кампанію проти конґресменів, щоб позбавити їх впливу на політику і евентуально довести до їх усунення з конґресової палати. Про Винчела сказав Гофман, що він був усунений з активної служби при фльоті, але на домагання з Білого Дому його затримано на списку офіцирів.

ЗГИНУЛО 10 ВОЯКІВ ПРИ ВПРАВАХ З ЗЕМНОЮ МІНОЮ.

КЕМП РОБИНСОН (Аркансо). — При інструкціях, що їх офіцири дають воякам в орудуванню земними мінами, вибухла одна міна, внаслідок чого згинули 10 вояків а 16 потерпіли важкі каліцтва. Про це сповістила прилюдно управа табору. Не подано причин вибуху бомби, але сказано, що це сталося при науці, як закладати земні бомби і їх усувати. Імен небіжчиків та ранених ще не проголошено, поки не будуть повідомлені наперед їхні родичі.

НЕБУВАЛИЙ НАТОВП ПРИ ПЛАЧЕННЮ ПОДАТКІВ.

НЮ ЙОРК. — Небувалий досі натовп панує вже від двох днів при виповнюванню і вручуванню податкових виказів та плаченню податку. Довкола кожного податкового бюра стоять зраня до вечора товпи людей, ждучи на свою чергу. Щоправда, федеральний уряд був приготований на такий натовп і подбав за надзвичайне число урядовців до відбирання виказів та грошей. Всежтаки публика не приготована на такі відносини і часто виказує нетерпеливість. Зате сторожі безпеченства пригадують публиці, що уряд видавав остороги здавна про трудноші при виповнюванню й плаченню цьогорічних податкових виказів і люди смирніють. Дехто, стративши терпеливість, іде до поштового уряду, купує грошеві перекази на відповідну податкову суму і висилає викази з грошем поштою, щоб не наразитися на кару за спізнення.

НАЙШЛИ ПОВІШЕНОГО ПЛІННИКА В ТАБОРІ ДЛЯ НІМЦІВ.

ФІНИКС (Аризона). — У таборі для німецьких полонених в Папаґо Парку найшли повішеного в порожнім бараку плінника Вернера Дрешлера, безпосередно після того, як управа табору приловила двох інших полонених, які втікли з табору, не зважаючи на дротяний пліт з електричним струмом. Досі не стверджено, чи Дрешлер поповнив самогубство, чи його повісили його товариші за „зраду націстівських засад".

Секретар Гол приписує німцям вину за бомбардування Риму

ВАШИНГТОН. — У відповідь на зазив папи Пія XII. до обох воюючих сторін, щоб вони пощадили Рим як осередок християнства від бомбардування, секретар стейтуб Кордел Гол на пресовій конференції заявив, що Аліянти свідомі відповідальности перед історією за збереження Риму. Одначе сказав теж, що за конечність бомбардування Риму відповідають німці, які не шанують історичних памяток у Римі й обсаджують їх військом. А тому, що життя вояків є також важне, Аліянти мусять боронити своїх вояків перед нападами німців із різних будинків. Тому нераз бомбардування є конечне для осягнення стратеґічної цілі.

СТАНОВИЩЕ ВАШИНҐТОНУ В СПРАВІ ПРИЗНАННЯ БАДОЛІЯ МОСКВОЮ

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд не видав ніякої опінії про признання уряду Бадолія Советами. Одначе дипльомати різно пояснюють цю справу. Їх дивує поведінка Сталіна, але хто слідив цю поведінку здавна, може й тепер бути приготованим на несподіванку. Ні Америка ні Анґлія досі не признала цілковито Бадолія, а мала з ним звязки лише через своїх воєнних представників. Росія закидувала Бадолієви, що його уряд не представляє демократичних ідей. Тому, коли прийшла вістка про принзання Бадолія Советами, появилися здогади, що тут зайшла якась конечність. Нею є мабуть готовість Росії добувати через Італію вплив на Балкан, бо Італія все вважалася за потугу супроти Балкану.

ПАНІ РУЗВЕЛТ НА КАРІБСЬКИХ ОСТРОВАХ

ПАРАМАРІБО (Сурінам). — Пані Френклин Д. Рузвелт, жівка президента Злучених Держав, відвідує американські військові станиці на островах Карібського моря. Коли вона прибула сюди, її привитав іменем голяндської королеви Вільгельміни ґубернатор Сурінаму, а також американські військові достойники. Сурінам, як відомо, є під адміністрацією Вільної Голяндії.

Пані Рузвелт відвідала теж місто Порт оф Спейн на острові Трінідад, що належить до Великої Британії. Тут вона відвідала кожну американську військову станицю, передаючи привіт від преиздента Рузвелта.

Росія відкидає фінську мирову пропозицію

СТОКГОЛЬМ. — Москва дала вже відповідь на фінську проти-пропозицію в справі сепаратного мира, і ця відповідь уже була доручена фінському урядови.

Фінляндія ще не подала до відома характеру відповіді.

Ходять чутки, що Москва відкинула пропозицію Фінляндії. Кажуть теж, що тон ноти гострий. Все таки сподіваються загально, що нота оставила ще можливість ведення дальших переговорів. У Фінляндії панують зприводу переговорів песимістичні настрої.

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ОБМІНЮЄТЬСЯ ДИПЛЬОМАТАМИ З УРЯДОМ БАДОЛІЯ

НЕАПОЛЬ. — Уряд Бадолія сповістив публично, що Росія й Італія обміняються амбасадорами. Це означає, що совєтський уряд визнає уряд Бадолія.

Кажуть, що совєтський уряд зробив цей крок без попереднього порозуміння з урядами аліянтських держав. Ходять чутки, що італійські комуністи вже від довшого часу знали, що совєтський уряд зробить такий крок.

Дипльоматчні взаємини між Італією й Росією вірвано було 22. червня 1941. року, коли Італія виповіла була війну Росії як союзниця Німеччини.

СПОДІВАЮТЬСЯ ЩЕ ДАЛЬШОГО ЗАГОСТРЕННЯ АЛІЯНТСЬКО-ІРЛЯНДСЬКИХ ВЗАЄМИН

ЛОНДОН. — Загально сподіваються, що британська заборона подорожування між Ірляндією й Британією мусить потягнути за собою дальший крок, а саме закриття границі між властивою Ірляндією й Улстером.

Як відомо, Британія заборонила подорожування до і з Ірляндії, коли ірляндський премієр Емон де Валера відкинув американське домагання відправити домів німецьких і японських представників та зірвати звязки з Осею

ПОЛЬСЬКО-СОВЄТСЬКЕ ЗІРВАННЯ ЗАВЕРШЕНЕ

ЛОНДОН. — Польсько-совєтський спір станув на мертвій точці. Ніхто вже навіть не передбачує можливости якоїсь акції з боку поляків для розвязки спору. Польський премієр Міколайчик уже відложив свою подорож до Вашинґтону раз навсе.

Польсько-словянський комітет, створений у Лондоні з представників польської хлопської партії та польської юнії моряків купецьких кораблів, пристав до „Всесловянського комітету в Великій Британії". „Всесловянський Комітет" збирається тепер скликати в Британії всесловянський конґрес, подібний до конґресу, що відбувся в Москві. У комітеті були до приступлення поляків заступлені: чехи, словаки, македонці, болгари й українці.

СПОВНЕННЯ СУМНОГО ОБОВЯЗКУ — Це сцена з боротьби на Пацифіку. Бачимо американського вояка, що сумно споглядає на переїзджаючий джіп, знаючи, що в ньому є тіло погибшого товариша, що його відвозиться на воєнний цвинтар на вічний спочинок.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА ХЕРСОН, ДІЙШЛА ДО СКАЛАТА

ЛОНДОН. — Сильним посуненням уперед на долішньому бігу ріки Дніпра червона армія заняла Чорноморський порт Херсон, що лежить при гирлі Дніпра, та загрозила Миколаеву, при горлі ріки Бога.

Херсон мав колись близько 100,000 душ населення. Заняли були його німці 21. серпня 1941. року.

Сповіщаючи про заняття Херсону, Сталін приказав віддати в Москві 224 гарматні вистріли. В той день червона армія заняла теж 320 місцевостей.

Далі на північ, теж на Україні, червона армія посунулася на захід від Проскурова й заняла Скалат, що лежить на Поділлю, вже на захід від ризької границі.

Червона команда подає, що при добуттю Херсона червона армія завдала ворогови важкі удари, бо вбила 20,000 вояків, взяла в неволю 2,500 та забрала 202 повзи, 842 гармати, 372 викидачі мін, 1,127 скорострілів, 116 панцирних возів, 178 тракторів, 27 гармат і багато іншого воєнного матеріялу.

У своїм донесенню з цього фронту „Правда" наводить заяви полонених німців про поляку серед німецьких військ. Ґазета подає слова одного підофіцира, що підчас недавно напивки серед підпилих офіцирів не було ні одного, який вірив би в перемогу німців; всі говорили, що Німеччина війну програла, та що конець війни недалекий.

МАСОВІ НІМЕЦЬКІ МАСАКРИ У ЛЬВОВІ.

ЛОНДОН. — Польська Телеґрафічна Аґенція доносить, що російський наступ на Львів, котрий дійшов уже до Тернополя, викликав масові масакри мешканців Львова німецькими військами.

За заподаннями цеї аґенції, в місті німці попавши в гістерію, перебили понад 10,000 осіб різних національностей. Наперед розстріляли цілий поїзд російських жінок і дітей, що їх вивезено з Росії, а потім італійських офіцирів і вояків, які відмовилися далі воювати проти Росії.

Від двох тижнів ціле місто Львів укриває густа хмала диму, що підноситься з пожарів у місті, спричинених розмисно німцями. В повітрю чути спалятину людського мяса, бо німці обливають ґазоліною, а потім підпалюють доми, в котрих є трупи побитих ними людей. Останного тижня через три дні тяглися містом безупинні валки поляків і жидів, ведених з концентраційних таборів на місця розстрілів. Німці тепер уже навіть не криються зо своєю масовою різаниною..

ГІТЛЄР ДЕҐРАДУЄ СВОЇХ МАРШАЛІВ.

ЛОНДОН. — З добре поінформованих жерез подають, що Гітлєр зложив з уряду двох німецьких командантів на російському фронті, а саме: маршала Ґінтера фон Клюґе, що командував у центрі фронту, та маршала Ґеорґа фон Кіхлера, що командував на півночі.

На місце зложених з уряду йменовано нових командантів з ряду тих ґенералів, що признаються до націзму. Через те цілу аферу вважають доказом, що Гітлєр чується непевним своїх чисто військових командантів та заступає їх людьми, більше вірними йому особисто, ніж армії.

ВЕЛИКІ ГАРМАТИ БОМБАРДУЮТЬ ВОРОГА В ІТАЛІЇ.

НЕАПОЛЬ. — Кепська погода ще далі здержує розвій ширших воєнних операцій проти ворога в Італії. Тільки великі гармати працюють кожного дня, острілюючи ворога на велику віддаль. Як тільки погода на це дозволяє, патрулі починають рухатися.

Аліянтські бомбовики з італійських баз наскочили на два кораблі, що їх німці вислали з Еспанії до Франції. На один скинено 13 бомб і він старався рятуватись утечею до берега, а другий, поцілений раз, став потапати.

ЛЮТІ БОЇ З ЯПОНЦЯМИ НА БУҐЕНВИЛУ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Три чи чотири тисячі японців пробували розбити ново встановлені американські позиції на острові Буґенвилі над заливом Цісаревої Авґусти, але американці відбили всі ворожі напади, завдаючи японцям діймаючі втрати. Обчисляють, що японці втратили принаймні тисячу вояків.

Американські війська на Адміральських островах захопили два малі острови коло острова Мануса.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ВЕЙК.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Важкі бомбовики американської фльоти й армії скинули понад 50 тон бомб на ворожі позиції на острові Вейку.

Ще інші літаки бомбардували острів Навру та три ворожі бази на східній частині Маршалів. Замітно, що ворог не ставив у повітрю ніякого опору.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число в суботи (з англійською частиною)		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly)	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ ЗПОЗА ДЕРЕВА ПОКАЖЕТЬСЯ ЛІС

Як кожного року від добуття влади над Німеччиною, так і цього року в день 12. березня націстичний уряд святкував офіціяльно „свято героїв". Кожного року в цей день до великої салі німецької зброївні в Берліні вношено парадно головного бесідника цього націстичного свята, котрим був правильно сам фірер Адольф Гітлер. Кожна з тих промов у свято героїв це був бундючний заклик до німців, диктований вимогами й почуваннями даного менту. Він памятався, як довго тривав мент, і скоро потім пропадав у мори людської непамяти. Цього року вперше від захоплення влади націстами замісць Гітлера виступив його заступник, чим нехотячи підсунув думку про різницю між цьогорічним святом і попередніми й запросив людей повести підсумки усіх подібних свят.

З перегляду цих свят героїв виходить повчаюча лекція. В 1940. році фірер обіцяв німцям найславнішу перемогу їх цілої історії. В 1941. році, в само навечеря наступу на Росію, Гітлер говорив про готовість німецьких збройних сил, кольосально скріплених проводом і риштунком, довершити почате славне діло. В 1942. році Гітлер обіцяв німцям, не дивлячися на важку боротьбу, розторощуючу перемогу в наступному літі. Як проминуло це літо, а потім зима, міг тільки запевнити німців, що вони щасливо перейшли крізу на східному фронті. Цього року Гітлер через свого заступника переконує німців, що вони найшлися в боротьбі на життя й смерть та що в цій боротьбі їм треба єдности.

Перегляд головних точок цих фірерових промов з низки свят героїв показує загальну тенденцію націзму від бундючної віри в перемогу над цілим світом до сумного переконання, що боротьба за перемогу над світом не дала Німеччині нічого іншого поза те, що її поставила перед боротьбою на життя й смерть.

Колись у промовах Гітлера були уступи про здеґенеровану демократію, нині замісць цього є признання між стрічками, що здеґенерована демократія загрожує Німеччині цілковитим знищенням.

Колись говорилося, що Німеччина сама викує собі долю, не оглядаючися на весь світ, нині Гітлер через свого заступника виправдується перед світом, що мовляв він не хотів починати війни, що мовляв до цього його заставили інші держави.

Все це є такі прості річи, що можна би сподіватися, що їх зрозуміють навіть у Німеччині, закабаченій націстичною дурійкою. Та хтоб поклав свої надії на таке зрозуміння збоку німців, той певно вийшов би з тою надією якраз так, як вийшли німці, поклавши надії на обіцянки Гітлера.

Нема місця для невтральних

Знов вирнула наверх справа невтральности Ірляндії. Кажемо „знов", бо ця справа вже виринала давніше, але була притихнена, мабуть таки збоку самої Британії, чи може під впливом Злучених Держав. Тому, якщо вона знов вибухла, то видно, що воєнна ситуація є така, що заставляє Обєднані Держави втягнути в війну теж і Ірляндію.

А іде тут в першу чергу про Британію, а далі про Злучені Держави, що мають нагромаджені великі сили війська в Північній Ірляндії. Обидві держави не хочуть наражати себе на різні небезпеки через немецьких та японських шпигів, що мають певні можливости до діянь в Ірляндії, бо Японія та Німеччина мають там своїх дипльоматичних представників. Отся небезпека тим більша, що саме тепер робиться остаточна підготовка до інвазії Европи. Отже побоювання зрозумілі й оправдані. І видно, що оперті на певних даних, коли Злучені Держави запропонували Ірляндії зірвання зносин з державами Осі. Маючи стільки горожан ірляндського походження, американський уряд не був би цілком певно нарушував їхній сентимент, колиб не були для цього поважні причини. Але так є, що в теперішньому положенню може бути наражене і життя двох соток тисяч американців ірляндського походження, що є на европейському фронті, колиб націстівські чи японські шпиги могли використовувати невтральність Ірляндії в користь Німеччини, подаючи тайні відомости про рух війська чи фльоти.

Ірляндський премієр, Імон де Валєра, сам американець з уродження, запевняє, що його уряд держить у своїх руках контролю, та що того роду шпигунство є виключене, а сама невтральність Ірляндії є „приязна" для Обєднаних Держав. Та якби йому не вірити, то проте годі припустити, щоб така повна контроля була з його боку можлива до здійснення. А вже самий такий сумнів оправдує Злучені Держави та Британію вимагати в такій критичній хвилині як теперішна кращої забезпеки. Та її можна дістати тільки тоді, коли Ірляндія зірве дипльоматичні зносини з Японією і Німеччиною.

Британія вже перервала пасажирський звязок з Ірляндією, як перший вияв негодовання спириводу відмови ірляндського премієра піти на зустріч домаганням американського уряду. Можна надіятись, що наступлять ще гостріші міри. Та все це вказує тільки на одно, що в світовім конфлікті ідей і сил не можливо нікому вдержати на довшу мету невтральність. Треба таки рішатись кожному, скорше чи пізніше, з ким йому по дорозі. Особливо, коли він хоче мати голос по війні, себто в справах порядкування світом. А коли іде про Ірляндію, то справа важна ще з цього боку, що якщоб виграв Гітлер, то вона булаб під його диктатом і цілком певно не малаб тих прав, які має тепер. Значить, що її невтральність іде їй самій на шкоду.

Проф. Микола Чубатий.

Як виглядає нині Академія Наук УРСР?

II.

(Докінчення).

Хто тепер проводить Академією Наук УРСР?

Аж тепер надходять до Америки вістки про Академію Наук УРСР. — Президентом тої територіяьної академії наук України є нині О. О. Богомолець. Такого українця перед чисткою в Всеукраїнській Академії Наук, в р. 1930 ніхто не знав. Це був тоді київський ще молодий лікар, завзятий комуніст та член міської ради города Києва. До академії прийшов як диктатор, себто накинений згори, та як представник комуністичної партії.

Чи през. Богомолець має національну українську свідомість, годі сказати, бо передше в українському національному життю був нікому невідомою людиною. Перед 14 літами, коли Богомолець перший раз зявився в академії наук, тоді теж ніхто не знав про нього як про вченого. Доперва по довгих роках зачато писати про його поважний науковий осяг, а саме про винахід антиретикулярної сироватки, що має бути поважним винаходом при лічинні хоріб суставів. А нині чуємо частіше про його політичні виступи, ніж наукові досліди. Він тепер є членом найвищого Совета СССР та нерідко громить українців-самостійників; є видно голосником московського уряду. В самій академії виглядалоб, що не він проводить, а тільки віцепрезидент, москаль А. А. Сапеґін, якого звідомлення про стан праць в академії принесла надавно комуністична преса в Америці. Науковим секретарем академії, яким довгі роки мув відомий український поет та дослідник літератури сходу, А. Кримський, тепер займає якийсь нікому невідомий З. Шульга. По професії має він бути істориком, але про історика того прізвища ніхто передтим не чував. Невідомі теж якісь його наукові праці; не брав він теж навіть участи у складенні недавної большевицької історії України. По всякій правдоподібности це якийсь молодий комуніст українського роду.

Хто лишився з давних відомих вчених в академії?

З давних широко відомих імен українських вчених не лишився нині ані один вчений. Не вернули видно зі заслання навіть такі вчені - українці як Василенко чи Слабченко, засуджені тільки на термінові кари. Їх, видно, або не випустили, або непривернули до давної праці в академії. Натомісць лишилися зі старих членів академії наук на своїх позиціях тільки росіяни ще царського походження, яких було кількох ще з часів першого періоду істнування академії. Були це москалі, поважні вчені, походженням з України. І проти них була нагінка комуністів 1930 року, але видно їх московська національність уратувала їх та місця для них в академії. Тими зацілілими вченими є академики з відділу Суспільних Наук, К. Воблий та Л. Яснопольський, з відділу Біольоґічних наук, Палладін.

Про двох перших вчених москалів, про Воблого та Яснопольського таке писало офіціяльне комуністичне видання 1931 в звязку з чисткою українців в академії: **„В дискусіях викрито цілковито буржуазно-реставраторську роботу академиків Воблого та Яснопольськгоо. Викрито їх цілковито як певних проводирів російського велико - державництва в академії".***) Отже в часі, коли соціялісти Грушевський, Слабченко загинули марно, мабуть ті два академики, певні представники російського великодержавництва, як пише офіціяльне видання, вдержалися в академії — саме за це їх російське великодержавництво.

Що роблять нині українознавчі інститути?

По звідомленню віцепрезидента Сапеґіна українознавчі інститути, що притулилися при Відділі Суспільних Наук, ведуть теж якусь працю. Перший інститут української мови та літератури зібрав майже всіх поетів та писателів, що ще уратували своє життя та з науковими дослідами української мови та літератури досі небагато мали спільного. Вони краще підходили би до окремої Академії Літератури, ніж до академії наук. Там є нині П. Тичина, М. Рильський, В. Сосюра, Панч, Копиленко та другі зрештою поважні поети та письменники. Старі поважні дослідники української мови, такі, як О. Курило, О. Синявський та дослідники літератури, як С. Єфремов, О. дорошкевич, М. Зеров, В. Коряк, А. Шамрай, зникли десь безслідно. Живуть вони ще де, чи загинули, Бог відає. Появилися якісь нові досі невідомі українські мовознавці як Л. Булаховський, Гофштейн, Ряппо, Тамарченко, що під проводом першого вже мабуть втретє чи четверте реформують українську мову та правопис. Заповіли навіть російсько-український словник, що напевно так зреформує українську літературну мову, що вона вне довзі дійсно стане слабо відмінним діялектом від російської мови.

Так само в інституті української історії не видно ані одного із давних поважніших істориків школи М. Грушевського. Лишилося кілька менше досі відомих імен, як М. Петровський, Василенко-Полонська, К. Гуслистий, а решта самі невідомі імена І. Супруненка, В. Дядиченка, З. Шульги, Ф. Шерстюка і ще декого. Імена цих дослідників історії України ще хотяй звучать по українськи, нале друга половина українських істориків це неукраїнці Белоусов, Ястребов Премислер та другі. Ці останні мали найбільший вплив на складання відомої большевицької історії України.

Ще один, третій Інститут Народної Творочсти займається українською культурою музикою, малярством і т. д. З видніших там тільки два імена музиків М. Козицького та М. Вериківського, а решта мало відомі та неукраїнські імена.

Інститути загально - людських наук.

Всеж таки у тих трьох інститутах хоч більшість має українські прізвища. Яке їх українство, нікому невідомо, бо це здебільша імена ближче невідомих людей. Натомісць інститутів загальнолюдських наук, що належать до трьох дальших відділів Фізико-Математичного Відділу, Відділу Біольоґічних наук та Технічних Наук прямо виповнені неукраїнцями. Навіть беручи самі тільки імена, то більшість тих людей вносячи з їх назв, це неукраїнці, здебільша москалі. Хоч і між іменами, що звучать по українськи, десятки можуть бути москалів або зовсім безбарвних малоросів.

З давних великих вчених в тих відділах академії остав тільки академик Палладин, москаль, але треба признати, що льояльний до українського народу. Зате десь як камінь в річку загинуло призвище М. Кравчука, світової слави математика, щирого українця та правдивої прикраси академії сперед 1930 р. Що сталося з ним, невідомо. Математика, це таке вселюдське знання, що не дає змоги причіпатися політикам до такої чи другої його наукової праці. Але мабуть заважило те, що Кравчук все був знаний як щирий українець. По році 1930 доходили відомости, що до нього причіпалася чогось большевицька влада. Домагалися від нього якихсь заяв, які він і зложив. Правда міг він за той час вмерти, але по людськи беручи ледви, чи це правдоподібне, бо в 1930 році був це ще чоловік молдий біля 40 літ, як виглядав з фотоґрафії.

Може його дійсне членство Наукового Товариства ім. Т. Шевченкта у Львові йому пошкодило, бо мабуть за це тоді причіпалися до нього представники „української держави над Дніпром".

Завдав я собі труду, щоб зі звідомлення Сапеґіна усталити кілько є нині в київській академії наук українців, а кілько неукраїнців. За мірило брав я самі прізвища, їх українськуй чи неукраїнський характер. Приймаючи це мірило я певно помилився в некористь українців, бо імена, які звучать як неукраїнські на 90% певности представляють некраїнців. Натомісць імена, що звучать по українськи, можуть теж означати росіян, поляків, або малоросів. Та є небільше як 50% певности, що це українці хочби з малою національною свідомістю, або національно без ніякої свідомости. Обрахунок виказав мені, що неукраїнських імен — російських, польських, жидівських — є 74, а 75 імен виглядає на українські.

Приймаючи й це за підставу треба прийти до заключення, що так звана українська академія наук нині в більшости складається таки з неукраїнців. Українознавчі науки займають побічне місце в дослідах академії. Київська Академія Наук нині це установа, що робить досліди над господарським, технічним та санітарним життям України. Деякі винаходи дослідників загально-людських наук можуть бути навіть поважного значіння, але вцілости київська академія наук не є нині осередком дослідів над українською культурою, вона не є мозком українськгоо народу. Її праці здебільша може й не йдуть проти українського народу, але й не відповідають потребам українського народу. Іншими словами, український нарід на Східній Україні не має національної академії наук. Її треба або доперва створити, або привернути теперішній академії наук її український характер. Словом, треба зробити з неї українську академію наук, а не територіяльну академію ґубернії України.

Додаймо ще до того факт, що нині подавляюча більшість видань академії не друкується в українській, але в російській, то будемо мати відповідь на поставлене питання: Чим є нині Академія Наук УРСР?

Варто додати, що Російська Академія Наук, що нині приняла назву Всесоюзної Академії Наук живе собі найспокійніше та працює по старим методам, мало що інакше як за царських часів. Тільки україн-

(Докінчення на стороні 3-тій)

*) Артемський: Що це таке Українська Академія Наук, Київ, 1931.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застережені.

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

40)

XIV.

Другого дня, по сході сонця, важкий похід почався поновно. Досвід попереднього дня набагато улекшив поборювання перешкод. Чуть розвиднілось — на розвіди терену вислано ґурти піших козаків. Розвідчикам пощастило. Знайшли вони відногу гряди, вузькою смугою суші перетинало багнище поперек, неначе насипана гребля. Простір на яких двоє гонів відділяв смугу від лісів на східному боці багнища. На цій перерві пелена моху й осока осіла на твердому ґрунті; місцями дзюрчала вода у струмочках по твердому, іржавої барви „жвиру" — піщано - камянистому ґрунті, який трапляється лише виключно у сусідстві великих трясовин. За перервою — увесь небосхил закритий лісами...

Розчищення стежок для обозу небагато забрало часу. Під південь козацькі полки опинилися в лісах. Наказний гетьман з прибічниками виїхав наперед полків — слідом за стежами. Полковникам наказав вести полки поокремо, не тратячи одначе звязку, зо всіми мірами обережности. Місцевости не знав ніхто. Можна було несподівано виткнутися на шлях Річиця-Лоїв, чи ще гірше — наткнутися на литовські запільні частини. Рух частин скеровано у південно-східньому напрямку, порядком попереднього дня походу.

Чим далі — ліс ставав чистішим. Стали понадибатися недавно зрубані пні дубів і хвой, — ознака, що десь недалеко живуть люди. Обережність здвоєно. Вислано насамперед двох піших, за ними у віддалі посувалися кінні розїзди. Ще через кілька верств ліс порідів. Перед очима замаяли в далечині вежі церкви чи костела, а до них простяглася широка прогалина — шлях, яким недавно проступала під Лоїв армія Радзивила яким гнався на рятунок Річиці корпус Павловського, всього два дні тому...

Стежити за шляхом Кричевський вислав ґурти піших, по два-три у кожному. Полки завернено у глибину лісу. Відійшовши зо дві верстви від шляху, полки зупинилися на нічліг. Викликано охочих піти на розвіди під саму оселю, а коли вдасться, то і в оселю. Поволі темніло у гущавині, хоча сонце ще не сховалося.

Кричевський здогадувався, що оселя на шляху — це містечко Холмець, але певности не мав. Не було в кого й довідатися. Як що дійсно Холмець, то Соколовский напевно заборонив населенню за містечко виходити, колиж ні — то що це за оселя? Рішив у досвіта вислати розїзд, чи не вдасться схопити якого селянина, щоб розпитатись.

Пізно ввечері та необхідність відпала. Стежі від шляху привели у табор трьох полонених драґонів. Бранці ствердили, що оселя — це Холмець, невелике містечко. Укріплень у містечку нема, однак всі доступи і дороги обгороджені дубовим частоколом, на брамах день і ніч стоїть варта. Вартують недбало, бо про козаків досі не було ніякої чутки у ближчих околицях, доказом того те, що їх трьох лише вислано у Річицю, віддалену три милі.[44]) К містечку й досі лежить поверх півтори сотки поранених під Лоєвом, яких не вспіли до Річиці відпровадити. Залогою стоїть корпус Соколовского, православного, силою 1,200 коней, висланий Радзивилом два дні тому. Полонені визвалися вернутись у Холмець і попередити населення про приявність під містом козацької сили. З їх слів виходило, що в корпусі Соколовского є пару десятків драґонів з дрібної білоруської шляхти, православних, що битися з козаками не хотілиб. Корпус Соколовского розкватирований по міщанах.

Обережність вимагала однак не дуже покладатися на вияв доброї, чи вимушеної волі драґонів. Їх затримано в таборі, а в місто післано перебраних за селян звідунів. Їх завданням було увійти в звязки з православним населенням містечка і спільно постаратись, щоб якимсь способом відчинити брами. Коли вдасться — сиґналом для полків мав бути дзвін, тим більш, що була неділя. На цей знак полки, що на світанку оточать місто з усіх сторін, кинуться до брам і опанують їх. Поки корпус збереться з подвір — усе місто буде опановане... Драґони вказали ще, де найкраще можна перебратись через частокіл.

Пятьох перебраних у лахміття сивочупринних козаків з ножами і пистолями за поясами вийшли з табору скоро по півночі. Швидко опинилися коло частоколу. Залите сяйвом мсіяця[45]) місто здавалося спало. Не подавала ознак життя й литовська кіннота, тільки десь у подвірях форкали коні та час від часу заходились потрівожені пси. Шлях на Лоїв проходив широкою головною вулицею, по обох боках невеликого містечка закривався ворітьми на дві половини. Але за брамою куняли вартові. Звідуни притаїлися в кущах кроках у двадцятьох коло брами, обережно оглядали частокіл. Перескочити його можнаб колиб знати, що не натраплять якраз на драґонів. За кільканадцять хвилин від вартових долетів гомін: — видно, що вулиці також охоронялися стежами, що переходили від варти до варти.

(Дальше буде).

44) 21 верста.

45) Місяць сходив у ті дні зовсім перед північчю.

Дар крови для А. Ч. Хреста

(Від Координаційного Відділу співпраці з А. Ч. Хрестом при Українськім Конґресовім Комітеті).

Впродовж цілого березня, аж по наші Великодні Свята, по усіх громадах, де находяться Централі для акції Дару Крови, наші люди спішитимуть, щоб дарувати пайнт своєї крови, яка вратує від неминучої смерти одно людське життя. Це загрожене життя, яке буде вратоване — це може бути хтось з наших найближчих, наш син, чоловік, брат чи друг. А колиб і нікого з цих ми не мали у военній службі, то наш дар всежтаки є лиш відплатою — і то дуже малою — за жертви і терпіння людей, що наражають своє життя за нашу свободу та щастя.

Багато людей здержується від дарування крови з побоювань, що цим пошкодять свойому здоровлю. Інші не спішаться її дарувати не здаючи собі гаразд справи з цього, скільки помоглиб виконанням цього гуманного обовязку, а шкодять його занедбанням. Тому подаємо декілька інформацій в надії, що вони причиняться до більшого успіху акції Дару Крови серед нашого жіноцтва і цілого громадянства.

Чи позбуття пайнта крови може бути небезпечним для здоровля?

Рішуче ні. Кожна пересічно здорова людина між 21-60 роком життя може дати пайнт своєї крови, без найменшого сліду на здоровлю. У Червоному Хресті точно екзамінують серце, тиснення крови і відпорність на анемію кожного, хто хоче дарувати кров, і навіть така причина, як простуда на протязі останніх двох тижнів, є перешкодою для віддання крови: охочому кажуть вертати домів та зголоситися пізніше.

Чи відчувається часове ослаблення після віддання крови?

По найбільшій части — ні. Деколи ледви замітне, що проходить по годині-двох. По фабриках робітники дарують кров перериваючи працю на пів години, після чого назад до неї вертають і продовжають до кінця дня з цілком нормальним вислідом. Є багато людей пересічного здоровля і сили, які у одному році давали пять або й шість пайнтів крови для АЧХреста.

Чи воно болить і денервує?

Ніякого болю не відчувається. Кров беруть з грубої жили у рамени, а ціле місце є тоді знечулене. Даруючий немає ніякої причини хвилюватися — люди приходять і виходять як на товариські зібрання.

Чого треба перестерігати перед відданням крови?

Даруючий може поводитися цілком свобідно, ходити, працювати, спати і т. п. лиш здержатися від їди чотири години перед цим, нім війде до станиці АЧХреста, щоб дарувати кров. Тому, що після дарування дошкулює голод, по осередках Дару Крови частують людей кавою, зупою, чи чим іншим.

Що це є „плязма крови", та який з неї хосен?

Пайнт крови, який ми щойно дарували, іде до лябораторії, де з нього усувають ці частини, через які вона моглаб бути ужита лиш для хорого, що має такий сам „тип" крови, як цей, що її дарував. Решту допроваджується хемічною дорогою до виду порошку, який може держатися і заховати силу десятки літ. Цей порошок — це „плязма крови", і вистане змішати її зі стерилізованою водою, щоб дістати з неї життедайну річовину, яку впорскується у жилу конаючої людини.

Яку зміну викликує така кров у організмі раненого чи недужого?

Таку, яка є між життям, а смертю.

К. О.

БЮРО КОНТРОЛІ ЦІН ПОЯСНЮЄ НОВІ ПАЙКОВІ ПОСТАНОВИ

ВАШИНГТОН. — Бюро Контролі Цін вже ввело в життя 10-пойнтові пайкові стемпси і однопойнтові монетні значки, яких будуть вживати при здачі. Зроблено це тому, щоб упростити бизнесову трансакцію як для крамарів, так і для покупців, що купуватимуть пайкові харчі.

Введення цего нового пляну пайкування в життя — було одною з найтяжчих проблем Бюра Адміністрації Цін. Майже такою тяжкою, як введення 1. березня 1943 року, цебто рік тому назад, пойнтової системи пайкування.

Уживання 10-пойнтових пайкових стемпсів і однопойнтових монетних значків — значно улекшить працю всім, хто має до діла з пайкуванням харчів. Скористає з цього загальна публика, торговці і пайкові банки. Майже два і пів біліона стемпсів — 60% з чотирох біліонів, що передавались через „кавнтери" кожного місяця — будуть виеліміновані.

Пайкових монетних значків і 10-пойнтових стемпсів вживається в двох головних пайкових програмах — синіх стемпсів і монетних значків при закупні консервованих, сухих і заморожених овочів та городовини, а червоних стемпсів і монетних значків при закупні мяса, товщу й олію до варива і салати. Через якийсь час будуть в ужитку ще старі зелені і жовті стемпси.

Тепер є в ужитку такі стемпси:

Нові 10-пойнтові стемпси, яким вийде речинець на 20. травня, можна вживати так:

Сині стемпси A8, B8, Д8 й E8 — при купні приправлених харчів.

Червоні стемпси A8, B8 і C8 — при купні мяса-товщу.

Старих 8-пойнтови, 2-пойнтових й однопойнтових стемпсів, які виходять з ужитку 20. березня, можна вживати так:

Зелених К, Л і М — при купні приправлених харчів.

Жовтих стемпсів У і З — при купні мяса-товщу.

Монетних значків можна вживати на здачу однаково і за старі і за нові стемпси. В переходовому періоді, що кінчиться з днем 20. березня, можна при здачі давати однопойнтові зелені і жовті стемпси.

Старі 8, 5, 2 і однопойнтові стемпси задержано в ужитку ще на три тижні тому, що монетні значки ще не увійшли в обіг перед днем 27. лютого, особливо в тих околицях, де нема місцевого пайкового банку. А як ще всюди не поширено, то могли бути труднощі.

Проситься господинь зужити перше всі свої зелені і жовті стемпси, а потому вживати сині і червоні. Бо як так зроблять, то позбудуться всіх старих 8, 5, 2 і однопойнтових стемпсів. Тоді вживатимуть тільки одної пайкової книжки, число чотири, бо стемпси на цукор також є в тій книжці.

Бюро Контролі Цін говорить, що дрібні крамарі мають право давати покупцям пайкові монетні значки тільки тоді, як ці останні щось купують. А це тому, що люди будуть цікаві бачити, як монетні значки виглядають і будуть старатися виміняти стемпси на монетні значки. „ОПА" каже, що якби крамарі це робили, то моглоб забракнути в обігу потрібної кількости значків.

„ОПА" далі каже так: „Пайкові монетні значки уведено в життя на дрібну здачу, тому вони мусять бути завжди в обігу".

Єритичні думки

Наше покоління, яке набуло досвід двох світових воен, революцій і соціяльної перебудови світа, має ще перед собою 15—20 літ істнування. Як не як, але ще недавно ці люди були цвітом української молоді — найактивнішими, а тому менше-більше ліпшими її представниками.

Невжеж цей цвіт завяне безплодно, не передавши свого досвіду наступним поколінням у формі трівких соціяльних осягів? Невже ці покоління будуть змушені знову починати справу спочатку?

Коли порівняємо наших діячів з відповідними ґрупами інших народів, то побачимо, що по суті вони не дурніші і не підліші від інших. Але головна різниця полягає в методі підходу до завдання.

Американець або правдивий европеєць знає щось одно, знає його досконально і виконує його добре та бадьоро. У нас же й досі залишається тенденція бути всім — все знати, за все хапатися, відчувати на собі особисто тягар відповідальности за цілу українську справу. Тому ми завжди перенавіть коли нічого не робимо... І тому мало хто з нас може хоч щонебудь робити добре.

Ми звикли „страждати" і „патріоствувати" при всякій нагоді і без всякої нагоди. Навіть надрібнішу справу, — концерт, статтю — промову чи якусь виставу або мітінг ми трактуємо так, ніби від нашої участи в нім залежатиме доля цілої України. Ми не віримо, що ще хтось, крім нас особисто, може щось зробити, і вічно соваємось та тичемо носа свого не в своє діло... І при цьому „страждаємо" та перевтомлюємось без жадної потреби, без жадної користи.

Це витворює штучну атмосферу фальшивого патосу, убиває чуття міри і навіть із забави робить тяжкий, перевтомлюючий патріотичний обовязок — жертву; нагнітки наростають на мозку, нерви розхитуються і людина гине. Кінь з намуляними піхурами — до праці не здатний.

Перегрітий мотор шумить, стукоче, парує — „страждає" — а роботу робить зле. Робітник, що надається до праці і ту працю добре виконає не страждає. Від теї праці він нагніток на свойому мозку не дістає.

Кожний із нас надається до чогось. Але ніхто із нас самий, якби він не „страждав" і якби він не сопів — земської кулі на своїх плечах не вдержить.

Україні наші торохтіння та „страждання" не потрібні. Україні потрібні наслідки нашої праці. Коли порівняти ці наслідки з кількістю енерґії, що на те „патріотичне" торохтіння та метушню витрачається — стає моторошно, бо занадто великий відсоток цієї енерґії марнується без жадної потреби.

Фізично і морально більшість із нас — цих складових частин мотора нашої нації — вже досить винищені від постійного і здебільшого непотрібного перегрівання. Перед нами ще довгий шлях — з горами, з багнищами. Мотор наш — в його нинішному стані — може лише стукотіти, парувати — „страждати" і смердіти. До роботи він не здатний, коли не буде основно переглянутий — перечищений, підтягнутий.

Іншими словами — чи не пора кожному із нас трохи охолонути й перестати парувати, а потім переглянути шрубки, щоб не стукотіти й не зношуватись без потреби.

Гадаю, що нині нам найбільше треба:

1. — Спробувати давати часово свойому мозкові відпочити від думання про своє особисте надзвичайно прекрасне „я";

2. — Спробувати переконати себе в тім, що не всі українці — крім „я" — є дурнями, злодіями і авантурниками;

3. — Сконцентруватись на тому, що робимо, а не на аналізі наших надзвичайних здібностей до роботи;

4. — Кожному окремо працювати для добра України без метушні стукотіння й шуму — скромно виконуючи свої зобовязання в справі визволення України лише в міру своєї особистої здібности та сили і

5. — Найголовніше — перестати „страждати" і „патріотствувати". — („Перелом").

В ДАНІЇ ПОВНО ПОЛЬСЬКИХ І СОВЄТСЬКИХ РОБІТНИКІВ

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Прибувший сюди втікач оповідає, що в Данії находиться велике число польських і совєтських робітників. Їх привезено до праці при будові побірежних укріплень, які німці будують вже другий рік. Націсти тримають польських робітників в окремих ізольованих кварталах і недозволяють їм виходити вечерами на вулицю. Тримають довкола тих кварталів варту, яка не пускає туди нікого крім погребника, що час від часу вивозить трупів.

Польські і совєтські робітники працюють серед страшних умовин. Їх дуже погано годують, заставляють робити від ночі до ночі і фізично їх зневажають. Дійшло вже до того, що робітники підносять бунт і німецька команда спровадила з Копенгаґи більший відділ спеціяльно тренованої поліції. Робітники вже вбили трох міліціянтів і збурили головну канцелярію.

Втікач оповідає, що полякам заборонено мати свого католицького священика, заказано їм співати польські набожні пісні, читати релігійні книжки і розмовляти прилюдно польською мовою. Німці бояться, що коли поляки, чи совєтські громадяни, розмовляють незрозумілою німцям мовою, то вони змовляються робити бунт. Для того при роботі є дозволено говорити тільки німецькою мовою. При обіді також можна вживати тільки німецької мови, а хто такої не вміє, той мусить мовчати.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Ю. М. Ш., Дітройт, Міш. — Дуже дякуємо за статтю про Кляру Бартон. Саме начасі, бо в розгарі кампанії в допомогу А. Ч. Хрестови.

А. Вапенський, Ленсфорд, Па. — Дякуємо за витинок з американської ґазети про Вашого сина Ярослава (...села), саржента-летуна, про якого, як повідомив Вас департамент війни, нема вістки. Він мусів брати участь у тому найбільшому рейді на Берлін. Є можливість, що Він не загинув, а попав у полон. Департамент війни, як розвідає, Вас про це повідомить. Можете пробувати пізніше розвідувати через Американський Червоний Хрест. Треба підождати, бо за такий короткий час годі й владі дістати точні інформації. Особливо нас тішить, що в американській згадці є подано, що Ваш геройський син брав участь в українських музичних курсах у Виннипеґу. А то не всі памятають, щоби подбати, щоб завжди при таких споминах про наших геройських синів була згадка, що вони з української крови. Витинок буде в „Юкрейніен Віклі".

(Докінчення зо сторони 2-гої)

ська академія в „українській державі" переживала різні лихоліття, чистки, переміни та потрясення. Видно, що не все в порядку з тою українською державою, що нині має ніби мати навіть власну заграничну політику, а не має української національної академії наук,

З ДРУГОГО КОНГРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(В ДНЯХ 22. і 23. СІЧНЯ 1944, В МІСТІ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.).

Реферат п-ні Клавдії Олесницької: „Воєнна допомога державі й наше жіноцтво".

(4)

Воєнна допомога з терену зорганізованої діяльности.

Друга група допомогових обовязків, вложених на плечі жіноцтва, це праця для Американського Червоного Хреста. Президент Рузвелт назвав Червоний Хрест „необхідною, помічною частиною наших збройних сил та ключем в плянах цивільної оборони". А називаючи таким відповідальним іменем значіння цеї установи — він цим самим почесно відзначив вклад жіночої допомогової праці, з якої діяльність А. Ч. Хреста складається принайменше на дві третині. Відзначив її як таку, що стоїть на першому місці між цим усім, чим жіноцтво причиняється до успішного ведення війни.

Як мається справа з діяльністю нашого жіноцтва для А. Ч. Х.? Щоб вияснити дотеперішний стан, треба нам цофнутися взад, на кілька літ до війни. Для кожного, хто тоді при нагоді наших свят і маніфестацій оглядав маршируючі відділи наших жінок і дівчат у білих однострoях, з хрестами на хустинках і раменах, та радів, що ось на випадок війни є у нас солідна підстава, з якої повстане суцільна краєва організація цілого українського жіноцтва для співпраці з А. Ч. Х. — війна принесла велике розчарування. Ці організації, які начислювали десятки відділів — з вибухом війни розгубилися цілком на тлі льокальних конфліктів, несутевих спорів за першину чи важність, занедбуючи це, що повинно було стати їх негайним кличем: збірка, поширена на цілий наш жіночий загал праця для А. Ч. Х. на кредит і заслугу не одиниць чи груп, але цілого жіноцтва українського роду.

Це відбилося на цілій дотеперішній діяльності і її висліді, коли іде про нашу національну групу. У третьому році війни Америки — ми не маємо своєї централної жіночої установи, призначеної виключно для кооперації з А. Ч. Х. Ми не маємо ніякого зібраного статистичного матеріялу, який давав би нам можність підсумувати, чи ця праця, яку дає наша жінка для А. Ч. Х. є вистарчаюча і гідна нашої національної групи, чи дотеперішний досяг требаб нам побільшити в десятеро.

Потреба координації у працях для Амер. Червоного Хреста.

Без сумніву, що є в поодиноких місцевостях групи нашого жіноцтва, є цілі відділи товариств чи патріотичні та енергійні одиниці, які ведуть працю для А. Ч. Х. з успіхом та ревно. Але все — це усе в сумі замале, і надто розгублене, щоб записатися якоюсь замітнішою позицією, яка звернулаб увагу на нашу національну групу і стала пропагандою на нашу користь. Це доперва праця і акція, до якої треба нам негайно забратися використовуючи конгрес, згл. його виконавчі органи, як авторитет, що піднявсяб надати розбитим льокальним групам, що працюють без звязків зі собою — характер скоординованої акції. Такий комітет, чи секція у нічому не вменшувалаб значіння гуртів чи одиниць, які у праці для А. Ч. Х. вже досі заслужились. Вона заняласяб у першу чергу одноцілою, поширеною на весь наш жіночий загал пропагандою за участю у працях для А. Ч. Х., підшукуванням у широкій програмі цеї установи цих родів праці, у яких наше жіноцтво може мати кращі висліди, та біля яких з більшим успіхом можнаб його організувати. Врешті спішилаб з різного роду радами і вказівками, як у наших питомих обставинах найкраще повести збіркові акції, улаждування підприємств і т. п. на хосен А. Ч. Х.

Між тринацятьма головними ділянками активности А. Ч. Х. багато є таких, що вимагають від жінки окремої науки, курсів чи спеціяльної практики. Але є теж такі як на пр. „продукційна діяльність", біля якої наші жінки можуть зразу, без підготовки організуватися та мати гарні осяги, бо майже у більшости вміють вони шити в руках, чи машині — вміння при тій діяльности дуже цінне.

Врешті така створена конгресом секція малаб за завдання точно реєструвати висліди праці нашого жіноцтва у ділянці активности А. Ч. Х., сумувати збірки, переведені у нашім громадянстві, та подавати їх до публичного відома. Бо — повторім тут це, що говоримо при бондовій кампанії: ніякий рід допомогової праці не буде мати для нас, як національної групи значіння, коли про неї не будемо публично згадувати та вести її в одноцілий, скоординований спосіб на кредит цілої нашої національної групи.

Тому звертаюся до шан. делегаток і делегатів з проектом, щоб ухвалюючи резолюції і постанови, які від тепер мають обєднувати наше громадянство у воєнно-допомоговій праці для держави — візвали цілий наш жіночий загал до посиленої активности на хосен А. Ч. Х., та повзяти рішення про потребу скоординування цеї праці при конгресі. Нехай українська жінка в Америці горнеться до праці для А. Ч. Хреста з думкою, що ця установа у слушний час накормить та зодягне голодних дітей України та подасть помічну руку нашим братам і сестрам в Европі скоріше, як навіть ми самі будемо могли це зробити.

У ділянці суспільного і домашньо-господарського життя — щоб конгрес візвав наш жіночий загал до найточнішого виконування вказівок і приписів влади помагаючи у цей спосіб вдержати господарську систему та усі громадянські цінности вільної американської демократії. Бо захоронюючи їх тут, у Америці, захоронюємо надію на волю і демократичний лад для зединеного українського народу в Европі.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

Призабута Ліга Націй далі існує

Несподівано пригадав президент Рузвелт на існування Ліги Націй, коли візвав Американську Федерацію Праці відступити одно місце для представника Конгресу Промислових Організацій в Міжнароднім Робітничім Бюрі. Це бюро є одною з ділянок праці Ліги Націй, котру покликала до життя Версайська Мирова Конференція на підставі плянів президента Вилсона, а котру притемнила теперішня світова війна. Так її притемнила, що люди навіть забули за її існування. Та хоч чуємо тепер про пляни створення якогось нового міжнародного авторитету під опікою трьох, а може чотирьох потуг, то Ліга Націй ще не вмерла. Навпаки, щось твориться тепер, що пригадує за її існування.

Існування Ліги Націй важна політична проблема.

З похоронами небіжчика не кінчиться память про помершого. Навпаки, повстають нераз більші клопоти, ніж за його життя. Наприклад, що зробити з маєтком небіжчика? Або, як викінчити працю, що її розпочав небіжчик, коли поробив умови з живучими людьми? Та Ліга Націй не вмерла, хоч багато людей призабули за її існування. А навіть якби визнати її за померщу, то так булоб, що вона полишила по собі багато розпочатих праць, які нагадують на її вартість.

Ліга Націй заключила яких 500 договорів між державами, що до неї належали. Під опікою Ліги Націй держави вобовязалися до певних взаємних ділань або уступок. Яких 800 окремих зобовязань управильнюють існування Постійного Суду Міжнародньої Справедливости. Від початку існування ліги малі держави старалися використувати її форум для проголошення світові, що вони теж міжнародний чинник, що вони мають право до життя серед великих потуг. Ці держави дуже пильно бережуть існування Ліги Націй. Вони платять річні вкладки до цієї установи, бо надіються, що при її допомоці вони зможуть видвигнути свої домагання перед плянованим форум після теперішньої війни. Навіть поневолені нації, як Бельгія, Голяндія, Данія платять хоч малу частину своїх вкладок, щоб не втратити членства. Навіть домінії Великої Британії точно платять свої вкладки, наче обезпечення перед всяким випадком.

Підпольна, чи там закордонна Франція, всупереч того, що уряд з Віші виповів членство Франції в Лізі Націй, платить свої щорічні вкладки. Отже є ще 44 держави при Лізі Націй, котрі мають інтерес в її існуванню.

Теперішня діяльність.

Ми згадали про зібрання делегатів Міжнародного Робітничого Бюра, що відбудеться в квітні 1944 р. у Філядельфії. Це бюро має вислати делегата до співпраці з ЮНРРА. Злучені Держави не належать до Ліги Націй, але приняли багато міжнародних зобовязань за спонукою Ліги, між ін. приступили теж до акції робітничого бюра. Комісія Нагляду Ліги Націй плянує свої наради у Монтреалі, в Канаді; фіскальна комісія Ліги відбула недавно свої наради в Мексику, а Злучені Держави брали участь у нарадах, щоб їй помогти розвязати замотані питання; секція Ліги, що займається спиненням продажу наркотиків, має своє пристановище у Вашингтоні, американський суддя Мані О. Гудсон є членом Постійного Суду Міжнародної Справедливости і т. п.

Маєткові справи.

Існує в Женеві, у Швайцарії, осідок Ліги Націй. Американськими фондами збудовано там величаву палату для нарад Ліги Націй. Там переховується скарби, передані різними націями світу. Існує в Гаґі, в Голяндії, палата Світового Мирового Суду, фундована американським міліонером-філянтропом Карнеґім. Багато бюр Ліги перенесено до Парижу і там придбано для них окремі будинки. Разом представляє Ліга Націй маєткову вартість на $35,000,000. На міжнародні фінанси це не велика сума, але за тими сумами криються ідеї, зачата а недокінчена праця мілонів людей, які повязані із собою невидними нитками.

Отже не зважаючи на забуття, в яке попала Ліга Націй, вона може наробити немалого клопоту великим державам, коли після війни прийде час на ліквідацію держав, народних представництв, переміну форм правління і творення якогось нового міжнародного ідеалу, викликаного на міжнародній горизонт великим ідеалістом, який за свого життя зазнав найбільшого розчарування і помер, не діждавшися правдивого здійснення своїх замислів. Тоді щойно Ліга Націй може стати до боротьби за ідеали Вудро Вилсона.

НІМЦІ ВИВОЗЯТЬ З ЕСТОНІЇ МАШИНЕРІЮ.

(ОНА). — Фінська преса доносить, що німці, опускаючи Естонію, вивозять відти всю машинерію, мотори, варстати, забирають з Таліна заклади до направи кораблів, друкарні, троки, залізо, дзвони, льокомотиви, автобуси і потрібні до ладування кораблів приладя. Одним словом, німці вивозять все, що їм може придатися до дальшого ведення війни. Зрабоване естонське добро йде в напрямі Риги.

З Таліна була вістка, що німці також забирають з собою здорових, працездатних людей, чоловіків і жінок, яких вивозять до Німеччини. Естонські партизани, що оперують між Парною і Таліном, стараються здержувати транспорт несподіваними нападами на залізничі стації. Німецька поліція арештувала естонських політичних діячів і тримає їх в концентраційних таборах, в яких нема ні води, ні огріття.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 1. пополудні, в гали У. Н. Дому при Мартін і Мішіґан. Усі члени обовязково мають бути на означений час, бо маємо дуже важні справи, як 50-літній ювилей, що буде 2. квітня. Всі відділи мають визначено, скільки мають приєднати нових членів у ювилейнім році. Тому кожний член повинен старатись, щоби на швідділ не остався позаду. — В. Братусь, предс.; А. Дяків, кас.; В. Бартош, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Квартальні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 3. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і членкиць, місцевих і позамісцевих, прийти точно на час, бо є важні справи до полагодження. Кожний член обовязково має бути хоч раз на три місяці на зборах. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. Рожд. Пр. Богородиці, від. ..., повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 19. березня, о 2. год. пополудні в салі парохіяльній, 4950 Павліна ул. — В. Горинець, предс.; А. Партика, кас.; І. Побуцький, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Сестр. Благовіщення, від. 125, відбудуться в неділю, 19. березня, в год. 12:30 пополудні, в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. З огляду на важні справи, просимо членкиць прийти на означений час. — А. Васильовська, предс.; К. Пастяк, кас.; І. Подола, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 18. березня, в год. 7:30 ввечір, в гали Укр. Дем. Горож. Клюбу, 31-14 Ґренд Еве. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів і членкиць прийти, бо маємо важні справи до вирішення. Кожний член повинен вповнити укр. аплікацію і купити воєнний бонд. Аплікацію можна дістати на зборах. Кожний член повинен приєднати одного нового члена. Довгуючих членів просимо сплачувати свої довги. — За уряд: М. Левицький, предс.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 26. лютого 1944 р. померла у 53. році життя

ЮЛІЯ КУЛЬЧИЦЬКА,

членка Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. Союзу в Гемтремк, Міш.

Покійна походила з села Кіданів, пов. Бучач, Галичина. До У. Н. Союзу вступила в листопаді 1924 року. Полишила в смутку сина Івана і три дочки та чатири внуки.

Похорон відбувся 1. березня з дому жалоби до укр. кат. церкви Неп. Зачаття при участи членів відділу, родини і громадянства на цвинтар Mt. Elliott. — В. Їй П.!

Т. Крушельницький, секр.

Дня 21. лютого 1944 року помер у 22 році життя

ВАСИЛЬ СОДЖАК,

член 147 відділу У. Н. Союзу.

Покійний полишив у смутку батька й матір, сестру і брата.

Похорон відбувся 24. лютого 1944 р. — В. Й. П.!

М. Соджак.

В середу 8. березня 1944 року помер у 22. році життя

СТЕФАН КОВАЛЬСЬКИЙ,

член відділу 347 У. Н. Союзу в Милвил, Н. Дж., син Теодора й Анни з дому Бережанських. Покійний уродився 1922. року в Милвил, Н. Дж., де покінчив публичну школу й гайскул із добрим відзначенням. Покійний був також членом усіх українських місцевих організацій. Полишив опечалену родину: батька Теодора, матір Анну, брата Івана, сестри: Софію і Марію, сестрінку Джін Анну, швагрів Дмитра й Джіма, та молоду, тому три місяці звінчавшуся з ним дружину Алберту. Похоронним зарядженням занявся відомий у цілій Філядельфії, стейті Ню Джерзі й околиці наш погребник Насевич з Філядельфії. Похорон відбувся в суботу, 11. березня з дому халоби і з української православної церкви. Поховано Його на укр. прав. цвинтарі. — В. Й. П.!

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 936. Помилка Зіли.

Тарзан попав на сліди двох ворогів. Він сказав до Слима: „Я піду наперед на виводи, ти йди за мною".

Незадовго потім Зіла, що весь той час шукала Тарзана, побачила його здалека.

Власне в хвилі, як вона мала крикнути за ним, вона побачила чоловіка, що йшов услід за Тарзаном. Певно його ворог, подумала собі.

„Я його вбю", сказала вона до себе, посміхаючися. „Тарзан буде вдоволений".